

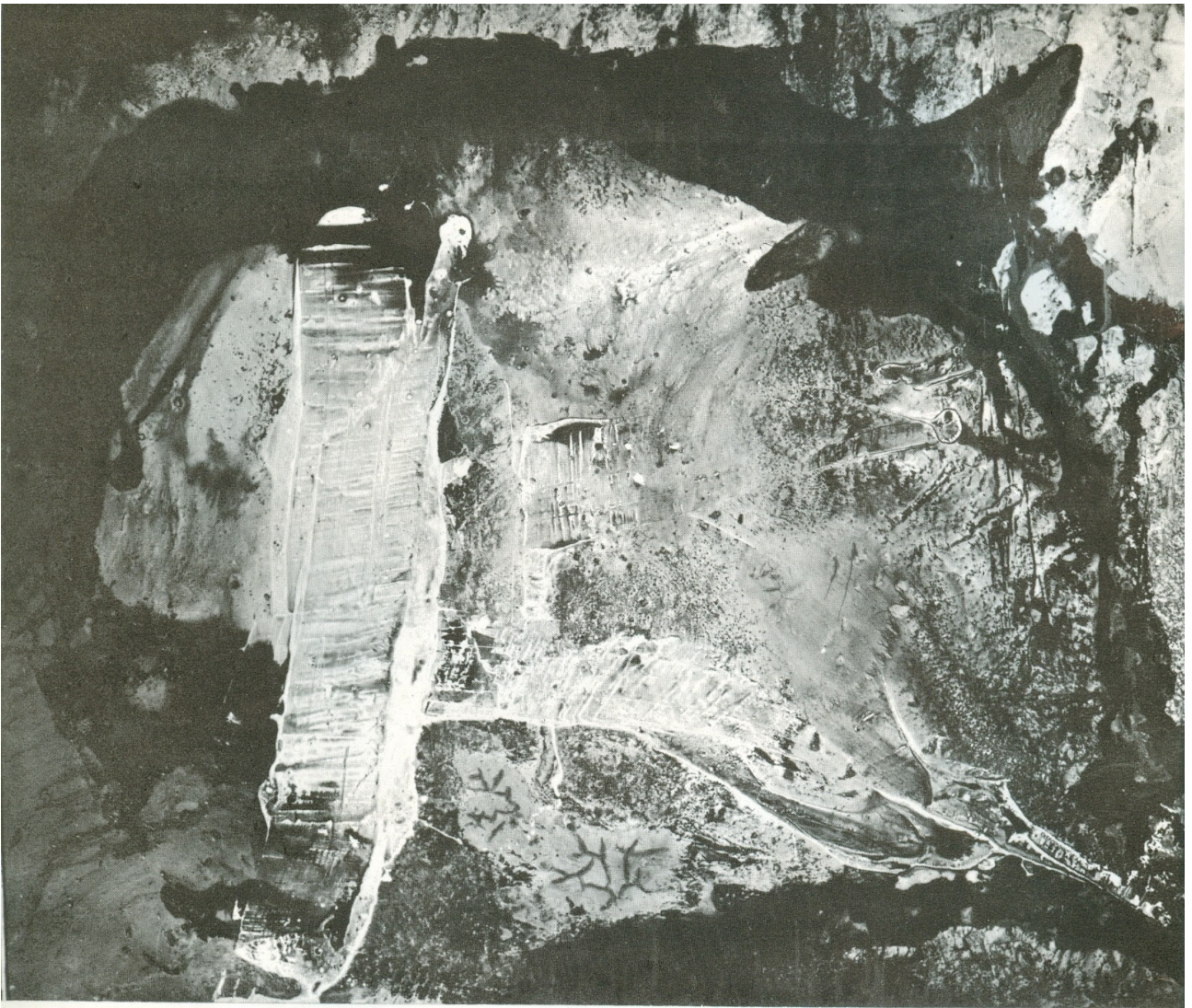
ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΕΦΑΚΗΣ

14

1968-69

ΑΙΘΟΥΣΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ "ΤΕΧΝΗ,"

1.30X1.05, Μικτή τεχνική, 1963

Ἡ παρουσίαση τῶν ἔργων τοῦ Χρήστου Λεφάκη δὲν ἔχει ἀνάγκη οὔτε λόγου οὔτε—πολὺ λιγότερο—προλόγου. Εἶναι αὐτὴ ἡ ἴδια μιὰ πράξι πνευματικῆς ἀνάγκης, νὰ σταθοῦμε γιὰ μιὰν ἀκόμα φορὰ μπροστὰ στὸ ἔργο του, νὰ αἰσθανθοῦμε τὴν παρουσία του· κοῦ γὰρ ἔτι ζῶντα ἐσοφόμεθα». Περισσότερο ἀκόμα κ' ἀπ' αὐτὸ εἶναι μιὰ στάση ἀγάπης, λίγη ἀγάπη ἀπὸ τὴν ἀκένωτη ποὺ εἶχε πάντα γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ὁ Χρῆστος. Εἶναι πάντα τόσο κοντὰ μας ποὺ δὲν τολμοῦμε νὰ μιλήσουμε γιὰ κείνον τὴ στιγμὴ ποὺ ξέρομε πὼς δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς ἀκούσῃ· ἔχουμε τὴν αἰσθησὴ μᾶς ἀνάμοστης πράξεως. Ξέρομε πὼς μᾶς ἄφησε κουρασμένος ἀλλὰ χαρούμενος γιὰτὴν ἐτοίμαζε τὴ δουλειά του γιὰ τὴ Βενετία, ὅπου θὰ τιμοῦσε τὴν πατρίδα του μὲ τὴν τιμὴ ποὺ ἐκείνη τοῦ ἔκανε νὰ τὸν ὀρίσῃ ἀντιπρόσωπό της. Ἦταν ἡ ὥρα ποὺ εἶχε ἀρχίσει νὰ δοκιμάζῃ τοὺς καρπούς μᾶς πολύχρονης δουλειᾶς. Αὐτὴ τὴν ὥρα μᾶς τὸν πῆρε ἡ μοίρα. Ἔτσι μείναμε μονάχοι μὲ τὸ ἔργο του, μνημόσυνο τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ καλλιτέχνη. Σ' αὐτὸ στρεφόμαστε γιὰ νὰ τὸν ἀναγνωρίσουμε καὶ νὰ ξαναζήσουμε τὸν κόσμον του, τὴν χαρὰν του καὶ τὴν λαχτάρην του, τὰ ὄνειρά του, τὴν ἐκφρασμένην ἰδέαν του. Καὶ μπροστὰ σ' αὐτὸ καταλαβαίνομε τὸ προνόμιον τοῦ δημιουργοῦ νὰ καταλύῃ τὸ νόμον τῆς ἀνυπαρξίας, ἀφοῦ τώρα ἔχουμε μπροστὰ μας τὸν ἴδιον τὸν Λεφάκη, ἀέροιο τὸ πρόσωπό του, σὲ πόσας ἀλλεπάλληλας μορφάς, μιὰ σύνθεσιν τῆς ἰδίας του τῆς ζωῆς σὲ ὅ,τι πῶς τιμὸν καὶ μόνιμον διαθέτει τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, καθαυμένον ἀπὸ ἐφήμερας ἐντυπώσεις, πέρα ἀπὸ τὸ χρόνον, ἐνότηταν καὶ διάρκειαν, «ἀλήθειαν καὶ ποιήσιν».

M. A.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΕΦΑΚΗΣ

Γεννήθηκε στο Σουφλί της Θράκης το 1906. Ήρθε και εργάστηκε στη Θεσσαλονίκη. Σπούδασε ζωγραφική στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών των Αθηνών (1928—1930). Αποφοίτησε από το εργαστήρι του Παρθένου τον οποίο κυρίως θεωρούσε δάσκαλό του.

Τήρησε ένας από τους πιο πολύπλευρους σύγχρονους Έλληνες ζωγράφους με βαθιά πείρα των υλικών και της τεχνικής και σημαντικό διδακτικό έργο. Παράλληλα με τη ζωγραφική ασχολήθηκε και με το ψηφιδωτό, το vitrail, το φρέσκο, τη χαρακτική, το τεχνικό σχέδιο κ.λ.π. και από το 1930 ως το 1958 συνεργάστηκε στενά με την Αρχαιολογική Τηφρεσία σαν Καλλιτεχνικός Σύμβουλος και Σχεδιαστής. Στην πρώτη αυτή περίοδο της καλλιτεχνικής του δραστηριότητας (1930—1958) ασχολείται κυρίως με τη μελέτη της Αρχαίας, της Βυζαντινής και της Νεώτερης Τέχνης κρατώντας από τα διδάγματα κάθε εποχής, ό,τι θα του ήταν πολύτιμο για τη δημιουργία του προσωπικού του stύλ.

Αρχίζοντας με μιá αυστηρά ακαδημαϊκή τεχνική προχωρεί στη διερεύνηση διαφορετικών εκφραστικών τρόπων για να καταλήξει σε μιá γεωμετρική ανάλυση των μορφών. Ως το τέλος της περιόδου αυτής δεν εγκαταλείπει τις αναφορές στα συγκεκριμένα αντικείμενα συχνά χρησιμοποιεί μοτίβα από την Αρχαία και τη Λαϊκή Έλληνική Τέχνη. Παράλληλα παίρνει μέρος σε πολλές ανασκαφές και αρχαιολογικές έρευνες σαν έκτακτος συνεργάτης, και κατά το διάστημα 1943—1956 σαν Καλλιτεχνικός Σύμβουλος και Σχεδιαστής της Διευθύνσεως Ιστορικών Μνημείων και Αρχαιολογίας. Συνεργάζεται κυρίως με τον καθηγητή Κ. Ρομαίο καθώς και με τους Αρχαιολόγους W. H. Heurtley, D. M. Robinson, X. Μακαράνα, Γ. Μπακαλάκη, Μ. Ανδρόνικο, Φ. Πέτσα, και άλλους.

Σχέδιά του δημοσιεύονται από το 1930 μέχρι σήμερα σε πολλά αρχαιολογικά συγγράμματα και περιοδικά, Έλληνικά και ξένα. Το 1953 με την ευκαιρία του 9ου Βυζαντινολογικού Συνεδρίου οργανώνεται ειδική έκθεση αντιγράφων του από τις τοιχογραφίες και τα ψηφιδωτά των Βυζαντινών Μνημείων της Θεσσαλονίκης. Τα αντίγραφα αυτά βρίσκονται τώρα στο Βυζαντινό Μουσείο Αθηνών και στο Μουσείο Θεσσαλονίκης. Η πρωτότυπη μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για να επτύχη την απόλυτη ομοιότητα με τα πρωτότυπα προκάλεσε ευμενέστατα σχόλια των Έλλήνων και ξένων ειδικών που πήραν μέρος στο Συνέδριο.

Μετά την επιτυχία του αυτή του δόθηκε υποτροφία του Ιταλικού Κράτους για να παρακολουθήσει στα Ιταλικά εργαστήρια τις μεθόδους συντηρήσεως καθαρισμού και κατασκευής τοιχογραφιών και ψηφιδωτών. Κατά το διάστημα της διαμονής του στην Ιταλία επισκέφθηκε τα εργαστήρια της Ραβέννας, του Βατικανού, της Ασιζής κ.λ.π. όπου διδάχθηκε διάφορες τεχνικές. Κυρίως μελέτησε στο Istituto di Restauro της Ρώμης τις τεχνικές καθαρισμού και στερεώσεως τοιχογραφιών και εικόνων και παρακολούθησε τα εργαστήρια ψηφιδωτού και τα εργαστήρια καθαρισμού και συντηρήσεως χειρογράφων, παπύρων κ.λ.π. Επιστρέφοντας στην Ελλάδα φιλοτέχνησε νέα σειρά αντιγράφων, ασχολήθηκε επίσης με το σύγχρονο ψηφιδωτό και vitrail και διακόσμησε μνημεία, ιδιωτικές κατοικίες και τάφους.

Το 1956 παραιτήθηκε από την Αρχαιολογική Τηφρεσία για να ασχοληθί άπερίσπαστος με τη ζωγραφική. Στην έκθεση του Δήμου Θεσσαλονίκης το 1956 παίρνει το Α' βραβείο για το έργο του «Κόρες».

Τη 6' περίοδο του δημιουργικού του έργου, 1958—1960 μπορούμε να τη χαρακτηρίσουμε σαν μεταβατική. Περνώντας από σύντομα στάδια διερεύνησης των πλαστικών δυνατοτήτων της φόρμας καταλήγει σ' έναν αφηρημένο εξπρεσιονισμό εγκαταλείποντας προς το τέλος της περιόδου κάθε αναφορά στα συγκεκριμένα αντικείμενα. Συγχρόνως πραγματοποιεί ουσιαστική μεταβολή στην τεχνική του. Χρησιμοποιώντας καινούρια υλικά μαζί με το λάδι, άμμο, σύρμα, πανιά κ.λ.π. επιχειρεί μιá πλαστική έπεξεργασία της επιφάνειας διερευνώντας τις ποιητικές δυνατότητες που του παρέχουν οι διάφοροι συνδυασμοί.

Η τρίτη περίοδος της ζωγραφικής του, 1961—1964 αποτελεί την κορύφωση της δημιουργίας του. Εργάζεται πιά αποκλειστικά στη λυρική άφαιρέση, δίνοντας ιδιαίτερο βάρος στην ποιητική έπεξεργασία της επιφάνειας. Με τις αντιθέσεις διαφόρων υλικών σχηματίζει διασπάσεις και πυρήνες, φωτεινές κηλίδες και στροβίλους. Χρησιμοποιεί για πρώτη φορά τη γραφή, όχι σαν αυτόματη εκφραστική ένεργεια αλλά κυρίως για να καθορίσει τη συγκέντρωση του υλικού, να υπογραμμίσει κάποια κίνηση, ή, συχνότερα, σαν οργανικό στοιχείο του έργου—άρτηριες, διακλαδώσεις νεύρων κ.λ.π.—κάτω από το φλοιό της επιφάνειας. Τα έργα της περιόδου αυτής χαρακτηρίζονται από μιá χρωματική λιτότητα και συχνά είναι μονοχρωμικά, όπως ή σειρά του 1962—63—παράλλαγές στο βαθύ μπλέ—που φτάνει ως το μεταλλικό μαύρο.

Το 1962 εκλέγεται καθηγητής στην Έδρα Ζωγραφικής του Σπουδαστηρίου Εικαστικών Τεχνών της Πολυτεχνικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Από το 1965 ως το 1968 ή συμμετοχή του σε εκθέσεις είναι περιορισμένη. Εργάζεται κυρίως στο άτελιέ του όπου προσπαθεί να διερευνήσει καινούριους δρόμους. Ξαναγυρίζει στις περιορισμένες φόρμες (μεγάλα κυκλικά και ορθογώνια σχήματα σε λευκό φόντο) και στα παλιά του θέματα από την Αρχαία Έλληνική Τέχνη—τερρακότες, άνθημα, ύδρορροές. Το δέσιμο της παλιάς με τη νέα τεχνολογία του πραγματοποιείται στα τελευταία του έργα μεγάλων διαστάσεων του 1967 που εκτίθενται στη Biennale της Βενετίας το καλοκαίρι του 1968, λίγους μήνες μετά το θάνατό του.

Γιά το έργο του έχουν γράψει πολλοί καθηγητές και κριτικοί τέχνης σε έφημερίδες και καλλιτεχνικά περιοδικά Έλληνικά και ξένα, όπως οι κ.κ. Μ. Ανδρόνικος, Ε. Βαζαλό, Δ. Ευαγγελίδης, Μ. Καλλιγιάς, Α. Προκοπίου, Τ. Σπητέρης, Δ. Φατούρος, Μ. Χατζηδάκης, Χρ. Χρήστου, Ch. Spencer, D. Sulton, P. Restany P. Rouve και πολλοί άλλοι.

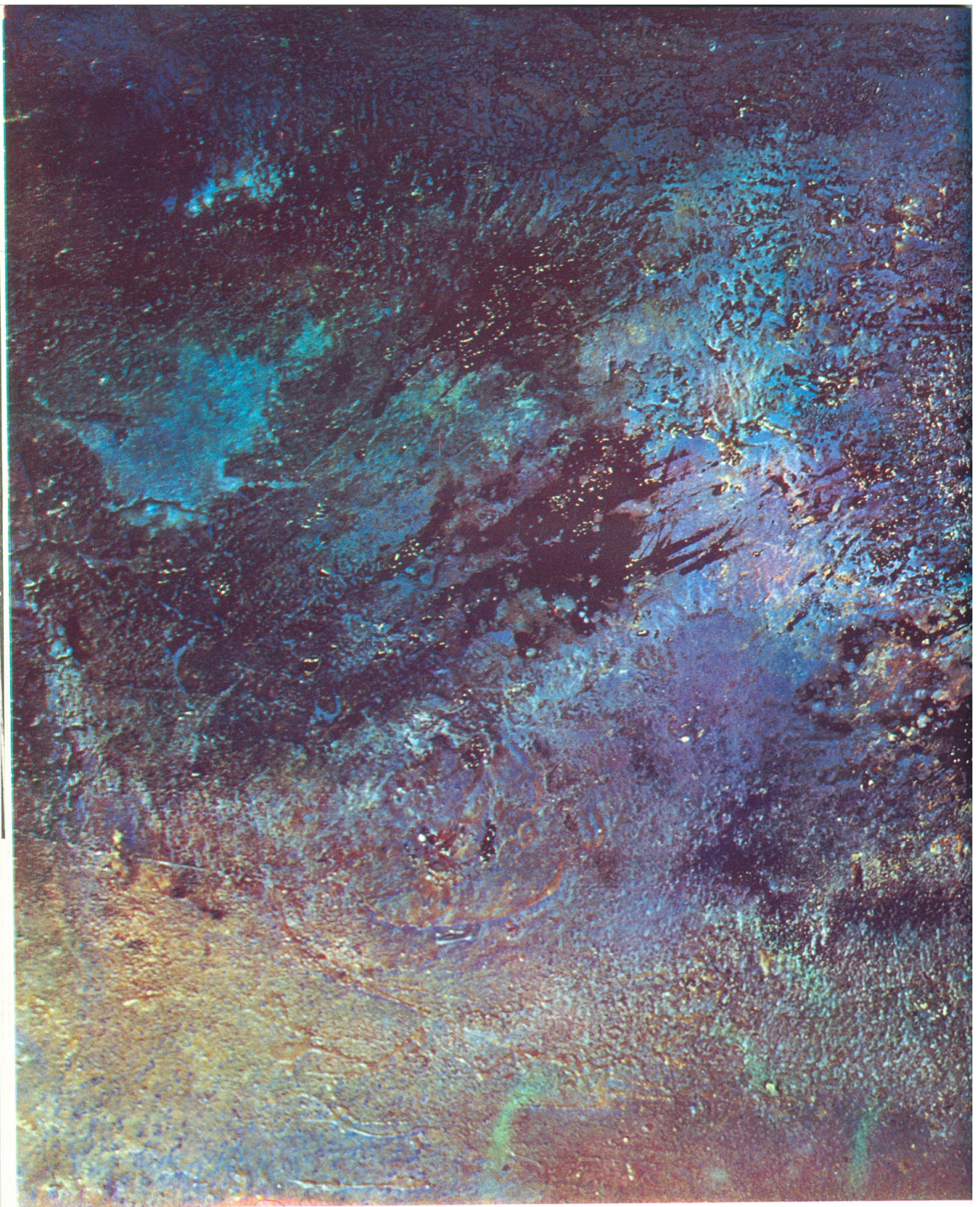
Έργα του βρίσκονται στην Πινακοθήκη του Δήμου Θεσσαλονίκης, στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης, στη συλλογή του Υπουργείου Παιδείας, στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, κ.λ.π. και σε πολλές ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα, Αγγλία, Γερμανία, Αμερική κ.λ.π.

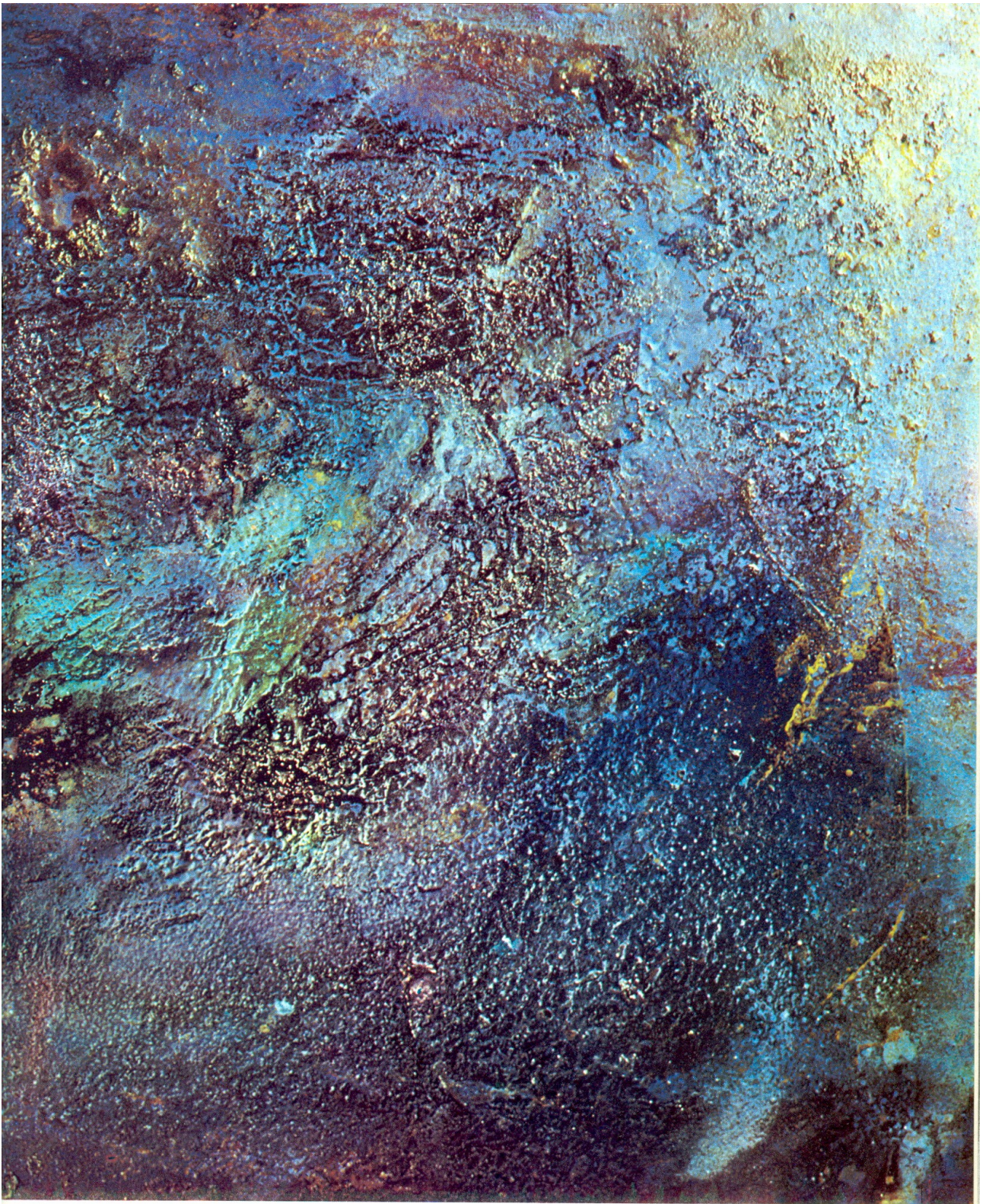
Δημοσίευσε τρία κείμενά του σχετικά με τα προβλήματα της Τέχνης: «Ζωή και Τέχνη», διάλεξη στην αίθουσα της Σχολής Βαλαγιάννη το 1948, «Τλικά και Τεχνικές στη Ζωγραφική» διάλεξη στη σειρά των εκδηλώσεων της Μ.Κ.Ε. «Τέχνη», «Ο Θεατής και το Σύγχρονο Έργο Τέχνης», άρθρο στην επιστημονική έπετηρίδα της Πολυτεχνικής Σχολής, 1961—64.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

- 1944 : Ομαδική Έκθεση, Θεσσαλονίκη.
1951 : Έκθεση της ομάδας «Στάθμη» τών 'Αθηνών, Θεσσαλονίκη.
1951 : Έκθεση 'Ελλήνων Καλλιτεχνών, Θεσσαλονίκη.
1956 : 1η Έκθεση τού Δήμου Θεσσαλονίκης—1ο Βραβείο.
1957 : 2η Έκθεση τού Δήμου Θεσσαλονίκης.
1957 : 5η Πανελλήνιος.
1957 : Έκθεση 'Ελλήνων καλλιτεχνών, κατά τή διάρκεια τής Δ.Ε.Θ.
1958 : Με τήν ομάδα «Τό 'Εργαστήρι», 'Αθήνα.
1958 : 2η Μπιεννάλε Μεσογείου, 'Αλεξάνδρεια.
1959 : Με τήν ομάδα «Τό 'Εργαστήρι», 'Αθήνα, Θεσσαλονίκη και κυριώτερες επαρχιακές πόλεις.
1960 : 7 Ζωγράφοι τής Θεσσαλονίκης, «Τέχνη», Θεσσαλονίκης.
1960 : Συμμετοχή στο SALON DE L'ART LIBRE, Παρίσι.
1961 : Με τήν ομάδα «Τό 'Εργαστήρι», 'Αθήνα.
1961 : Συμμετοχή στη BIENNALE SAO PAOLO, Βραζιλία.
1961 : 'Ατομική Έκθεση, Γκαλερί «Ζυγός», 'Αθήνα.
1962 : Ομαδική Έκθεση Εύρωπαίων και 'Αμερικανών καλλιτεχνών, SCOTT RICHARDS' GALLERY, Σικάγο.
1962 : 'Ατομική Έκθεση, «Τέχνη» Θεσσαλονίκης.
1962 : Έκθεση Ζωγράφων Θεσσαλονίκης, Μουσείον Θεσσαλονίκης.
1962 : 'Ατομική Έκθεση SCOTT RICHARDS' GALLERY, Σικάγο.
1962 : Έκθεση 'Ελλήνων καλλιτεχνών, Φλωρεντία.
1963 : Έκθεση Συγχρόνων 'Ελλήνων καλλιτεχνών, "Αγκυρα — Κωνσταντινούπολις.
1963 : Ζ' Πανελλήνιος.
1963 : Έκθεση 'Ελλήνων καλλιτεχνών, Βελιγράδι.
1963 : Με τήν ομάδα «Τό 'Εργαστήρι» 'Αθήνα.
1964 : Ομαδική Έκθεση, 'Αμβέρσα.
1964 : 6 'Ελληνες Ζωγράφοι, Λονδίνο.
1964 : 5 'Ελληνες Ζωγράφοι, Παρίσι.
1964 : Έκθεση συγχρόνων 'Ελλήνων καλλιτεχνών S/S 'Αγαμέμνων.
1964 : Έκθεση 'Ελληνικής Ζωγραφικής, Βρυξέλλες.
1964 : Έκθεση Συγχρόνων 'Ελλήνων Ζωγράφων, Γκαλερί «Νέες Μορφές» 'Αθήνα.
1964 : Ομαδική Έκθεση, Σάλτσμπουργκ.
1964 : Έκθεση 'Ελληνικής Ζωγραφικής, Μπουένος Άϊρες.
1965 : Με τήν ομάδα «Τό 'Εργαστήρι» 'Αθήνα.
1966-67 : Έκθεση 'Ελληνικής Ζωγραφικής, Γενεύη.
1968 : 34η Διεθνής BIENNALE Βενετίας.
1968-69 : Έκθεση ομάδας «Τό 'Εργαστήρι», Γκαλερί Χίλτον, 'Αθήνα.

1,60X0,90, Μικτή τεχνική, 1962

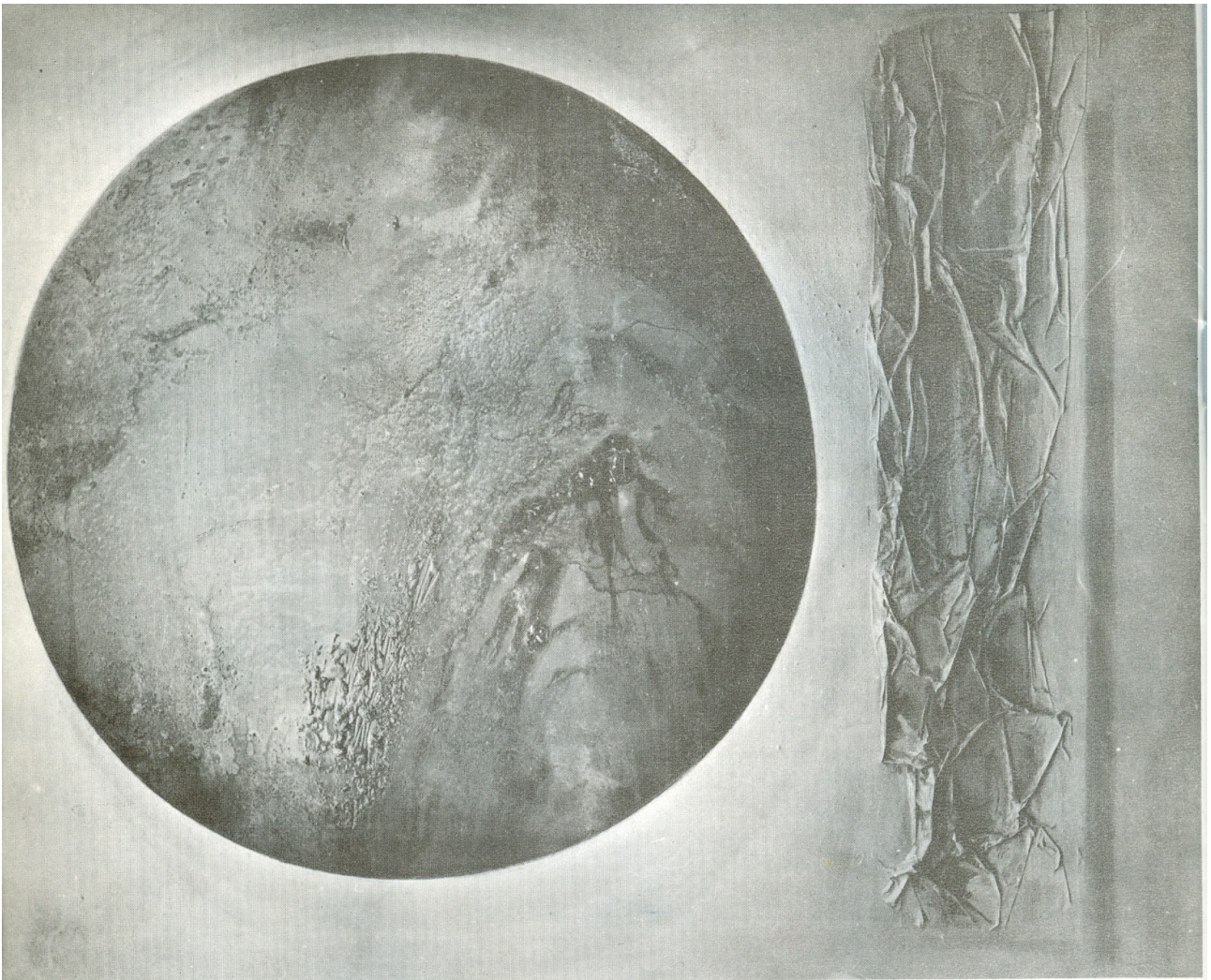

1.60X0,90, Μικτή τεχνική, 1962
1.60X0,90, Μικτή τεχνική, 1962

«Όπτιζός Διάλογος 'Ανθέμα» 2.00X1,60, Μικτή
τεχνική, 1967

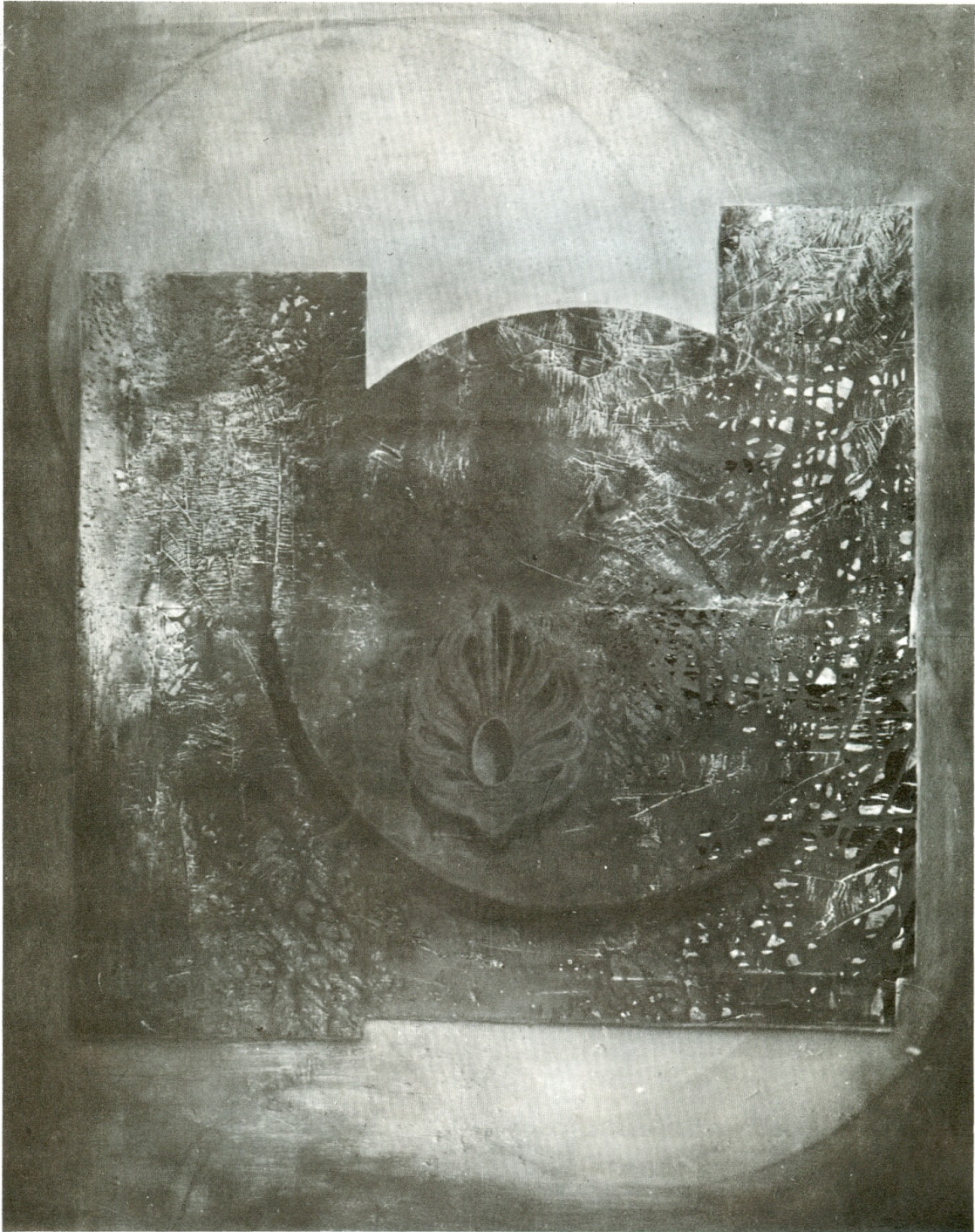
«Ὀπτικὸς Διάλογος: Σύζευξη» 1.30X1.05. Μικτὴ τεχνική, 1966

«Ελληνικά Θέματα: 1,00Χ0,70, Λάδι, 1966

0,80Χ0,80, Μικτή τεχνική, 1964

«Οπτικός Διάλογος 'Ανθέμια» 2,00X1,60, Μικτή
τεχνική, 1967